

Mentor

šijajski list

publinoi

Štev. 6 | Letn. XXII | 1934-35

Vsebina 5. številke.

	Stran
Msgr. Dr. Tihamér Tóth (z avtorjevim dov. prevedel F. K.) / Čista mladost	121
Vida / Večerna prošnja	128
Narte Velikonja / Spec	129
Janko Mlakar / Povest o izgubljeni Marti	134
Fred Bralle / Pismo iz tujine	137
Emanuel Kolman / Ječi osamljena	137
Z. Z. / Oblački	138
Sfinks / V sinjini sonce	138
Obzornik /	
Nove knjige	139
Naši zapiski	140
Latinski nalogi	143
Pomenki	143
Zanke in uganke	144

Uredništvo lista: Prof. dr. Joža Lovrenčič, Ljubljana, Zrinjskega c. 7. - Na uredništvo se pošiljajo vsi rokopisi in dopisi, ki so namenjeni za objavo v listu. - Rokopisi se ne vračajo. - Uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7. - Na upravo se naslavlja vsa naročila in reklamacije.

Vsak naročnik, naj dobiva list naravnost na svoj naslov ali pa pri poverjeniku, mora poravnati naročnino v prvi polovici letnika, sicer ne bo dobil več šeste številke.

Mentor izhaja v Ljubljani med šolskim letom vsakega 1. v mesecu. - Izdaja ga konzorcij (odg. prof. Janko Mlakar, Ljubljana, Ilirska ulica 25.) - Urednik prof. dr. Joža Lovrenčič. - Tiska tiskarna Veit in drug, družba z o. z., Vir, p. Domžale. (P. Veit, Vir.) - Celoletna naročnina za dijake Din 30—, za druge in zavode Din 40—. Posamezna številka Din 4—. Plačuje se naprej. — Štev. ček. računa pri poštni hranilnici v Ljubljani 14.876. — Naročnina za Italijo: Lit. 10— za dijake, Lit. 15— za druge; za Avstrijo: S 4— za dijake, S 6— za druge. — Plačuje se po italijanskih, oziroma avstrijskih čekovnih položnicah „Katoliških misijonov“ v Grobljah pri Domžalah. — Naročnina za Ameriko 1 dolar, za vse druge kraje vrednost 4 švic. frankov. — Poverjeniki dobivajo za vsakih 10 plačanih izvodov enajstega zastonj. — Plačati pa morajo vso naročnino za vse naročene izvode pred izidom šeste številke vsakega letnika.

MSGR. DR. TIHAMÉR TOTH, UNIV. PROF. V BUDIMPEŠTI:

ČISTA MLADOST

Z avtorjevim dovoljenjem prevedel F. K.

PRVI NAPAČNI KORAKI

Kako je nesrečni mladenič sploh mogel tako globoko pasti? V prvem trenutku ni bil dosti odločen; ni pomislil, tudi ni vedel, da je človeško življenje kakor šahovska igra, v kateri se vsaka napačna poteza prej ali slej maščuje. V začetku bolj poredkoma, pozneje pa vedno bolj pogosto se vdaja nečistemu grehu z besedo, s čitanjem, naposled tudi v dejanju. Nazadnje že celo vsak dan. Saj se niti resno več ne potruži, da bi se odvadil. Tudi njegova duša se nič več ne vznemirja. In, povejmo kar po pravici: če bi ta mladec tudi resno hotel, bi moral nastopiti kar najbolj odločno, da bi se otresel suženjstva svojih čutov, ki so nad njim že zavladali kakor pravi pravcati trinogi. Kolikor bolj pada v greh, toliko več zahteva greh od njega. Navada postane njegov najhujši tiran; ko bi se slučajno, recimo na zahtevo zdravnikovo, tudi hotel odvaditi se tega tajnega nečistega greha, moral bi si naravnost zvezati roke, ker ga navada celo v sanjah tira na greh. Kolikor pogosteje je padel, toliko bolj ga mika, da zopet in zopet pade; ker ta greh ponavlja, mu slabost preide kar v potrebo. Njegov greh je kakor potnik, ki se je slučajno enkrat zglasil pri njem; potem je postal že njegov redni gost, in končno je že kar sam gospodar v hiši. V grškem bajeslovju si mogoče že čital, kako se je Antaios bojeval s Herkulom: kolikorkrat se je njegova noga dotaknila zemlje, tolikokrat mu je prirastla nova moč. Tudi grešna strast postane toliko močnejša nad človeško dušo, kolikor bolj se dotika blata umazanega greha. Ko je Prometej ukradel ogenj z Olimpa, so ga bogovi kaznovali s tem, da so ga priklenili na Kavkaz; vsak dan je priletel jastreb in mu kljuval jetra. Naslednji dan so mu jetra zopet zrastle in jastreb je zopet priletel, da jih je kljuval in trgal. Četudi je to le bajka, vendar dovolj prikazuje sliko nesrečnega mladeniča, ki je že zažgal v sebi ogenj nečistosti. Njegova grešna dejanja so ga priklenila na greh in prepovedani telesni užitki glodajo vsak dan njegovo nesrečno dušo. Kolikor bolj pada v nečisti greh polucije, toliko bolj tuli v njem nenasitna strast: še, še! Revez je podoben prevrtanemu sodu, ki pušča; vlivaj vanj vode, kolikor hočeš, nikdar ne boš mogel reči: dovolj je! — Greh nečistosti je v tem

mladeniču že tako zelo daleč, da mu postane naravnost življenjsko potreben, kakor je življenjsko potreben alkohol, nikotin, opij tistemu, ki se mu je privadil.

Zato pa dobro preudari naslednje besede:

STRAŠNA MISEL: GREH — ŽIVLJENSKA POTREBA

Raziskovalci Južne Afrike pripovedujejo o neki posebni vrsti kače, ki že s svojim pogledom omami ptice. Sirotice nekaj časa skačejo od veje na vejo, toda na noben način ne morejo odtrgati svojih oči od kače. Tajna moč, kateri ptica ne more nasprotovati, jo sili, da prihaja bliže in bliže, dokler končno kača ne skoči na nedolžni plen in ga zadavi.

Res, prava podoba duše, ki se je dala ujeti v kremplje nečistega greha, ki jo davi, davi.

V začetku je revež mogoče grešil le iz lahkomišljenosti, ali recimo: iz nevednosti. Pri mnogih fantih v začetku sploh mogoče to niti greh ni bil. Ko je plezal na drevo, ko je jahal ali pa po plotovih skakal, je morda prvič v življenju čutil v svojem spolnem organu telesno naslado, užitek, pa je mislil, da je to samo posledica zanimive igre. Ko pa je opazil, da je to greh zoper človeško naravo, je bilo že prepozno, ker se ni več znal odvaditi žalostnih dejanj, ki jih je morebiti že leta in leta sam na sebi ponavljal. — Drugega je mogoče pokvaril in zavedel v greh že v najnežnejši otroški dobi pravno pokvarjen tovariš, ki mu je pokazal, kako bi povzročil na sebi ta sramotni telesni užitek. Čutil je takoj, da to ni prav, kar ga je naučil nesramni tovariš, da je greh, ker bi tega nikoli ne napravil pred svojim očetom, še manj pred materjo. Že narava sama mu je dopovedovala, da je treba takle greh zatajiti pred drugimi. V začetku bi bil revček prav gotovo vedno pripravljen, si tudi svojo roko dati odrezati, kakor pa izdati mami ali domačim, kaj navadno dela sam s seboj.

V naravoslovju si se učil, da so nekatere cvetlice, ki imajo koci-naste liste, na take liste prileti nič hudega sluteča žuželka, ne more pa več odleteti, ker se cvetlična čaša počasi zviije in zapre in živalca je ujeta. Ko se čez nekaj dni cvetlica zopet odpre, ne vidiš od žuželke ničesar razen neznatnih ostankov. Rastlina je izmozgala žuželki življenje ... Tako dela tudi greh nečistosti: vso življenjsko moč iztrga mladeniču, ki se je dal ujeti v njegove umazane kremplje.

Zato ti nemalokrat kar v oči padajo vidne spremembe v značaju in v vsem obnašanju tega in onega fanta, večkrat tudi spremembe v njegovem zdravju, kljub temu, da si na vse načine prizadeva, da bi te spremembe pred svetom skrtil ali zatajil. Saj tudi orel težko leti, če je svoje peroti zmočil v blatni vodi.

DESCENSUS AVERNI

S svojimi nečednimi dejanji je fant zaigral in zapravil nenadomestljivo moč duha in telesa. V nesrečni mladosti je potratil moč, ki bi jo moral hraniti za svoja poznejša leta, za srečno bodočnost. Njegovi starši, profesorji in sošolci opazijo na njem velikanske spremembe: prej tako živahen in močen, bistroumen in vedno vesel, v kratkem času duševno in morda tudi telesno tako zelo nazaduje. Gledajo in vidijo in opazujejo — pa se čudijo.

Ne morejo skoraj razumeti, kakšen lenuh je naenkrat postal. Prej vedno tako priden in morda celo med odličnimi, se zdaj komaj še prerije med zadnje v razredu. Res je, da med profesorjevim predavanjem popolnoma mirno sedi, toda kdor bi mu dobro pogledal v oči, bi takoj opazil, da so njegove misli daleč, daleč proč od šole. Njegove izgubljene oči gledajo nekam v daljavo, bogve kam; samo sanjari, misli pa ne. Dela si načrte za telesne užitke, ki si jih bo privoščil, ko pride težko zaželeni konec pouka. Če je slučajno poklican, zardi in se kar strese. Od nekod iz daljave se vrača njegov duh. Najmanjše delo razuma je zanj naravnost muka.

Polagoma zapusti tudi svoje dosedanje prijatelje in kolege. Jezi se nad njimi in njihovimi tudi najnedolžnejšimi šalami; s sirovostjo jim odgovarja. Prav malo ima še „zaupljivih prijateljev“; to so tisti, ki so njemu podobni! S temi se sestane v vsakem odmoru, po poti iz šole pa snujejo svoje skrivne načrte. Če pa pride slučajno kateri boljših fantov v njegovo družbo, zaviha nos in hitro pokaže, kako mu je zoprna njegova navzočnost, in ljubo mu je, če ga pusti lepo v miru in gre svojo pot.

Profesor lahko govori tudi o najbolj zanimivih predmetih; kaj še more vzbuditi zanimanje in veselje takega dijaka? Četudi bi hotel, ne bi mogel dlje časa slediti enemu in istemu predmetu. Razrednik, ki ga že več let pozna in tako zelo ljubi, začuden opaža, da svojega poprej odkritosrčnega in značajnega učenca tolikokrat ujame na laži. Mogoče je bil ravno na tega najbolj ponosen in se je nanj najbolj zanesel radi njegove odkritosti. Toda mar najde časa za svoje vsakdanje male napake, kdor se zaveda težkega greha na duši?! Zdaj mu zaradi male laži pač ne zardi obraz; sam čuti, da je njegovo notranje življenje že uničeno. Zato pa laže, neprenehoma laže, da vsaj pred ljudmi na videz ohrani ime poštenega človeka. Svoje profesorje in tovariše ravno tako spretno potegne za nos kakor doma starše, brate in sestre. Seveda je tako: resnicoljubnost je sestra nedolžnosti, čistosti, medtem ko je laž sestra nečistosti.

Vse ostale čednosti poštene in vzorne mladine polagoma izginejo z resnicoljubnostjo: olikanost, uljudnost, odkritosrčnost, hvaležnost, vdanost in navdušenje za katerokoli plemenito in dobro delo. Preizkusni kamen za vsako moralno vrednost je ravno čistost. Brez čistega življenja duša pada in propada. Kaj ti pomaga, če imaš lepo, rdeče jabolko, če pa je znotraj črv, ki ga gloje? Kaj pomaga krasno pozlačena mrtvaška krsta, ko pa je v njej sama gniloba?! — V tem mladeniču zdivja ves značaj. Njegova duša je uničena, njegovo nekdanje tako lepo obnašanje izgine, kakor izgine vonj vrtnice, ki jo zmečkaš v rokah.

Brez pravega cilja, brez odločne volje životari tak revež.

Ne daleč od Rima se razprostirajo že tisočletja smrdljiva močvirja; njihovo izhlapevanje pokvari zrak vse okolice. Prebivalcem okuži telo in duha: žolte barve so in z žalostnim obrazom opravljajo svoja vsakdanja dela. Če jih tujec prijazno vpraša: „Come sta?“ (Kako vam gre?) — vprašanje, na katero ti po vsej Italiji odgovore: „Si vive“ (Tako, se že živi) — ti prebivalci tega žalostnega kraja odgovore: „Si muore“ (Umiramo!).

Si muore... Tako bi moral ponavljati pač marsikateri fant.

To je pa tudi čisto naravno: hrast ne more rasti v temni kleti in vrtnica tudi ne v plesnivih, zatohlih prostorih. V takem ozračju ne bo nobena rastlina uspevala, le grde pajke boš našel in med njimi nešteto umazanih živalic.

Razumeš li zdaj, zakaj je zatemnelo še pred kratkim časom tako smehljajoče se lice zalega dečka? Odkod njegovo nagubančeno čelo, ki izsili človeku solze, ko vidi tako starikav, a vendar tako mlad obraz?

Pravičnosti tudi več ne pozna; ne vé, kaj je moje in kaj tvoje. Seveda, če hoče kupovati tiskovine, katerih ne bi smel, če hoče v gledišče ali kino, posebno takrat, kadar na oglasih, plakatih čitaš: otrokom vstop prepovedan, kajpak, zato je treba denarja! — Domá pa skrbna mati žaluje in toži nad nepošteno služinčadjo, ki vedno kaj izmakne!

Spomin takega nesrečnega fanta zelo, zelo peša. Za resne stvari nima več smisla. Nesposoben je za resno učenje, za napredek v znanosti. Občutljivost ga spočetka vodi do velike potrnosti. Polagoma pa postaja — sirov. Nagiblje se že k obupu. Ustvarjajoče delo naredi človeka podjetnega; pri takem siromaku pa moška podjetnost kar izgine. Njegova energija se vedno manjša, ne more več delj časa osredotočiti svojih misli na en in isti predmet, isti cilj; sploh v nobeni stvari ne more več napredovati. Njegove misli se vrte samo okrog nečistih slik; za kaj drugega nima nobenega zanimanja več. Njegova volja je postala igračka, je brez vsake moči. Zato postane bojazljivec in lažnivec, hinavec in neznačajen, podvržen vsem nizkim strastem. Kjerkoli hodi, povsod pusti za seboj sled svoje okuženosti. Po zidovih, po knjigah, po straniščih, v kopalnicah, povsod pušča za seboj sliko svoje pokvarjene domišljije. Strašno nervozen je in vse polno neumnih misli, nečistih umazanij mu roji po glavi. — Nekateri mladenič ne more nikdar več v svojem življenju popraviti, kar je v zgodnjih mladostnih letih izgubil na sebi s sramotnim grehom.

Kako pa naj tudi bo drugače? Pa napravi, če moreš, da ogenj, ki s plamenom gori, ne bi gorel! Umiri, če moreš, razburkano morje! Tat okrade tujega človeka, nečistnik pa samega sebe, ker uničuje najdragocenejši zaklad, ki ga ima, svoje duševne in telesne moči, svojo energijo, svoj značaj... Descensus Averni... pot navzdol, v pekel, v pogubo...

O TISTI, KI „VSE VEDO“

Tako je mladenič uničil vso svojo moč, svojo lepoto, svoj značaj. Zapravil je vse svoje dobre lastnosti; prišel je do popolnega poloma, že postaja brezverec. Če ne bi to bilo nekaj tako zelo resnega, bi se človek moral na glas smejeti, ko posluša nekatere „učenjake današnjih dni“ v četrtem ali petem razredu srednje šole, ki malomarno, s preziranjem migajo z ramami in kakor prepričani brezverci govore o Bogu, o pravosti, o veri, torej resnicah, pred katerimi so se največji geniji vseh časov klanjali z globokim spoštovanjem. Bogu bodi potoženo, le prepogostokrat se danes sliši iz ust „izkušenih“ in „razvitih“ dijakov, da ni nič več novega, če dijak javno izpove, kaj ga briga profesor, ki mu v šoli „nalajna“, kar hoče, on že vse zna, je že vse preštudiral, že ve, da sploh ni ne večnosti ne nebes ne pekla ne Boga ne neumrljive duše, ničesar!

Predragi dijaki! Kaj mislite, ali se visoki duhovi, učenjaki in geniji, s katerimi se svet ponša in hvali, ki so človeštvo učili in izobraževali, ali se tisti ljudje, pravim, niso ničesar učili? In znali so tudi nekaj, ali ne?

Spominjam se v tem hipu nagrobnega napisa, ki sem ga prečital na grobu Benjamina Franklina. Sestavlil si ga je ta veliki izumitelj strelavoda sam. Beri ga v prevodu:

„Tu počiva, hrana črvov, truplo Benjamina Franklina kakor ovoj knjige, iz katere so strgali liste. Toda upa, da ta knjiga ne bo izgubljena, temveč da bo dobro pregledana in popravljena izšla v novi lepši izdaji.“

Človek, ki po smrti pričakuje boljšega, lepšega življenja, pač ni brezverec!

Gotovo so Kepler, Newton, Bayle, Linné, Herschel, Leverrier, Fresnel, Fraunhofer, Foucault, Farady, Lavoisier, Liebig, Pascal, Ampère, Galvani, Volta, Pasteur... (imena, ki si jih srečal v svojih knjigah) znali vsaj toliko, kajne, ko katerikoli dijak višjih razredov? In vendar so vsi ti bili verni možje, mnogi so bili celo prav izvrstni katoličani! Tebe pa ali katerega tovariša naj bi znanost in veda zapeljala v brezverstvo?! Veš, kaj je Pesteur nekoč rekel? „Ker sem premišljeval in se dosti učil, zato sem ohranil živo vero kakor Bretonec; in če bi premišljeval in se učil še več, bi bil veren kakor Bretonka.“ (Bretonci so znani kot zelo verni ljudje, še bolj pa njihove žene.)

Le lepo priznaj, da ni znanost vzrok brezverstva pri tvojih poznanih „prijateljih“. Sicer pa, „znanost“! Koliko je je pa že v glavi 15 letnega študenta?

Seveda je bilo tudi več takih učenjakov, ki so javno priznavali, da so brezverci. Ne rečem, da ne. Toda radoveden sem samo, kaj bo na sodnji dan, ki bo odkril toliko skritih zaves, ko bomo videli, da so bili sužnji greha tudi taki, ki so se sklicevali v vsem svojem življenju na to, da so postali brezverci samo radi tega, ker niso mogli spraviti verskih naukov v sklad s svojimi „znanstvenimi raziskavanji“!! Ne, ne, dragi moj, znanost ni nikoli nevarna; nevarni so samo tisti, ki to znanost oznanjujejo. Resna, prava znanost vodi pač vedno varno k Bogu, pokvarjeno srce pa znanost od Boga oddaljuje.

V svetem pismu čitam: „Želja po modrosti vodi k večnemu kraljestvu“ (Modr. VI. 20); „duševni človek (t. j. zgolj naravni človek) pa ne sprejema, kar je božjega duha“. (Kor. I. 2, 14.)

ZAKAJ NI BOGA?

Pokvarjeno srce je spravilo tudi tvojega tovariša v brezverstvo. Njegov način življenja, ki ga vera obsoja, vznemirjena vest, ki ga vedno svari tam v notranjosti njegove duše, neprestani strah ob misli, kaj pa, če je navsezadnje vendarle Bog, kateremu bom moral dati odgovor za vse, kar sem počenjal, za vse, kar sem celo mislil!... Tu je skrivnost, zakaj noče dalje preiskovati.

Kakšna tolažba bi bila, ako ne bi bilo Boga!... Kdo ve, mogoče pa le nikjer ni... Seveda, Boga ni, saj ga ni nikjer, ga ni...

Bodi prepričan, ako ne bi resne in stroge moralne zapovedi iz vere izvirale, temveč iz algebre ali fizike, bi prav gotovo ne bilo nobenega brezverca na svetu.

Brezverstvo izvira največkrat iz nečistosti. Dokaz za to najdemo ravno v tem, da hodi brezverstvo vzporedno pot z mladimi leti, ki se razvijajo tudi s strastmi; kadar pa strasti popuste, pojenja tudi brezverstvo. Majhen otrok pač ni neveren; nasprotno, počuti se prav dobro in srečen je s svojim Bogom. Tudi starček ni neveren; saj mu je vera ravno največja tolažba in up. Toda v sredino med detinstvo in starost pada doba neviht, skušnjav, strasti; ta doba se lahko igra s srcem, ki ima v tem smislu „popolnoma druge dokaze ko razum.¹ Dà, pokvarjeno srce spravi človeka v brezverstvo, nikdar pa ne globoko izobraženi razum. Nihče ne postane brezverec, razen kdor bi hotel, da Boga ne bi bilo.

Mladenič, ki je v času svoje pubertetne dobe ohranil čistost svoje duše, nima nobenih dvomov o veri. Skušnjave zoper vero, ki ga morebiti nadlegujejo, ga ne morejo premagati. Dokler ohrani čistost svoje duše, se ni bati za njegovo vero. Mladenič pa, ki se je vdal nečistemu grehu, najprej ne more več z veseljem moliti; potem začne opuščati svoje verske vaje in dolžnosti. Sploh vsaka misel na vero, kratko vse, kar je verskega, mu postane zoprno, nazadnje pa vero popolnoma izgubi. Saj jo tudi mora izgubiti. Zakaj? Na vsak način hoče opravičevati svoje žalostno življenje; z raznimi filozofskimi dokazi, s knjigami, s hipotezami, sploh z znanostjo. Prav posebej išče v knjigah dokazov, s katerimi bi opravičil svoje brezversko življenje, ki je praktično zanikanje Boga; v red hoče spraviti ves ta kup nesreče in zato potrebuje samo kratkega, teoretičnega dokaza: „Boga sploh ni!“

Čisto življenje ni samo rezultat vere, ampak je tudi neobhodno potreben pogoj zanjo. Če noče postati popolnoma pogan, mora predvsem paziti, da tudi srce ne postane pogansko. „Ohrani svojo dušo vedno takšno, da more hrepeneti po bivanju Boga, in nikdar ne boš o njem dvomil.“²

Pravijo, da noj skrije glavo v pesek, kadar ga preganjajo. Mar žival misli, čuti, da je nihče več ne preganja, če svojih preganjalcev ne vidi? Nekateri mladeniči se mi zde podobni noju: skrivajo svoje glave, svoje misli pred Bogom, ki vendar vse vidi, četudi ga oni nočejo videti. S tem pa še ni rečeno, da ga res ne bi bilo! Drugi kar naravnost silijo svoj razum, da se oklene brezverstva samo zato, da jim ni treba opustiti grešnega življenja. Zakaj pa grešnik noče misliti na Boga? Ker vé, da se je pri Njem preveč zadolžil! Vsak dolžnik se pa skrbno ogiba hiše svojega upnika. La Bruyère, ki je dobro poznal ljudsko dušo, piše v svoji knjigi „Caractères“ (16), takole: „Zelo bi želel spoznati človeka, treznega, zmernega, čistega, pravičnega, ki bi si upal jasno izpovedati, da ni Boga, da ni neumrljive duše; njegova beseda bi bila vsaj nepristranska. Toda takega človeka sploh ni!“³

Koliko mladeničev pa je že dobesedno skusilo to, kar je zapisal, po svojem spreobrnjenju, znameniti François Coppée! V predgovoru njegove knjige „La bonne souffrance“ bereš tole: „Vzgojili so me res zelo

¹ Le coeur a des raisons, que la raison ne comprend pas. (Pascal.)

² Gardez votre âme en état de désirer l'existence de Dieu et vous ne douterez pas de son existence. (J. J. Rousseau.)

³ Je voudrais voir un homme sobre, modéré, chaste, équitable, prononcer qu'il n'y a point de Dieu; il parlerait du moins sans intérêt; mais cet homme ne se trouve point. (La Bruyère.)

krščansko in po svojem prvem sv. obhajilu sem nekaj let z največjo gorečnostjo opravljal svoje verske dolžnosti. Priznam odkrito, da je bila vzrok temu, da sem se pozneje odpovedal vsem svojim pobožnim navadam, kriza mojih mladih let in pa strah pred odkritosrčno spovedjo. Mnogo takih, ki so v istem položaju, mi bo pritrnilo in z menoj vred priznalo, če so le odkritosrčni, da je to, kar jih je najprej odvrnilo od vere, bila edinole stroga zapoved, s katero vera ukazuje vsakemu čistost glede na njegove telesne občutke, in da so šele v poznejših letih začutili potrebo, da z znanstvenimi dokazi olepšajo in opravičijo svoje prestopke zoper čistost.“

„Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali“ (Mat. 5, 8) — pravi Zveličar. Kaj pa tisti, ki niso čistega srca? Ti pa na vsem svetu ne bodo videli drugega ko samo nečisto spolno naslado, umazanije, popolno propalost.

V družbi samih učenjakov si je upal zaklicati poznani francoski pisatelj Chateaubriand: „Gospodje, položite roko na srce in odkrito mi povejte s častno besedo: ali ne bi imeli poguma verovati, če bi imeli tudi pogum, čisto živeti?“⁴

Vselej, kadar slišim govoriti o kakem mladeniču, trdečem, da nima nobene vere več, in o njegovem „zrelem mišljenju“, mi nehote pride na misel beseda sv. Avguština: „Nemo incredulus, nisi impurus.“ Samo nečistnik je resničen brezverec! Vsakemu brezverskemu mladcu pa dam mirne vesti tale nasvèt, ki ga je že davno napisal Pascal: „Če se hočeš prepričati o verskih resnicah, ali so resnične, ne išči in ne zbiraj dokazov, ampak glej, da izkoreniniš svoje strasti!“

Nehaj grešiti, in že jutri boš trdno veroval.

OD ČRVA ZGRIZENI SAD

Propast duše je prva kazen za nečisti greh, kateri se pač nihče ne izogne. Tej se pridruži še druga, telesna kazen: fizično propadanje. Dobiš sicer mladeniče, ki so tako močnega organizma, tako razvitega telesa, da lahko prenesejo posledice tega greha. So pa tudi taki, katerih telo po par letih takega nečistega življenja začne hirati, zakaj plačilo za greh je smrt (Rimlj. VI 23), smrt duše vedno, smrt telesa pa pogosto.

Si že kdaj slišal pripovedko o lepem otoku Atlantidi, ki se je pogreznil v morje? Kadar je morje mirno, pravijo, se vidijo v globočini strehe hiš, kupole, zvoniki, fantastične stavbe... Mornarji, ki se tam vozijo, pa strmijo in z grozo premišlujejo in občudujejo tajinstveno lepoto potopljenega otoka.

Pri koliko fantih postane ta slika prava žalostna resnica! Prezgodaj jih je ranila bolezen greha in sedaj premišlujejo in žalujejo po lepoti duše, ki so jo zgubili in se ne povrne več, po upanju, ki so ga imeli na lepo bodočnost, utonili so, potopili so se v globočino greha.

Povedal sem ti že, da je greh nečistosti naravnost napad, atentat na Stvarnikove načrte. Kdor se vda temu grehu, se zoperstavlja zakonom prirode. Zpomni si, da to ne ostane brez kazni, kajti kazen je že določena v tem grehu samem.

⁴ Messieurs, mettez la main sur le coeur et dites moi sur votre honneur, n'auriez vous pas le courage de croire, si vous aviez le courage de vivre chastes?

Dokaze imaš pred očmi. Vsak greh ponižuje človeka. Ta pa, greh nečistosti, uniči povrhu še telesno zdravje; kazen zanj je že na tem svetu, in kako strašna! Državni kazenski za koni sicer ne poznajo kazni za ta greh, toda narava je hujši sodnik ko vsa ljudska pravica. Narava je strožja ko vsi sodniki sveta. Zaradi tega greha je Bog kaznoval človeštvo z vesoljnim potopom, pozneje so bili prebivalci Sodome in Gomore uničeni z žvepljenim ognjem. Koliko je pa danes ljudi, ki so mnogo huje kaznovani, kakor je bila kazen potopa in ognja, kajti že od mladih let jim začenja živo telo — propadati, veneti.

Ljubi moj, če kdaj prav veliko trpiš radi napadov nečistih skušnjav, če se ti kdaj zdi, da bi tvoje razmišljanje o sveti čistosti ostalo brez vsake moči nasproti groznim viharjem telesnih nagonov, prosim te, spomni se resnice, ki je že tolikokrat dokazana. Z ognjenimi črkami bi jo želel zapisati globoko v tvoj spomin: Narava se strašno maščuje nad vsakim, ki spravlja v nevarnost s svojim nečistim življenjem čisto prerjenje, obnavljanje vsega človeštva. Ne samo da ta greh zrahlja tvoje mogoče trdno zdravje; dalje in dalje grize in te lahko pripelje do žalostnega konca, do sramotne smrti že v mladih letih...

Res, prav piše zdravnik Dr. Surlbled v svoji knjigi: *La vie de jeune garçon* (Pariz) na str. 44: „Greha s samim seboj ne prepoveduje samo zakon vere in narave, temveč tudi zdravniška znanost, ki najde ravno v tem povod za najtežje bolezni, večkrat pa celo povod smrtne nevarnosti.“

(Dalje.)

VIDA:

VEČERNA PROŠNJA

Iz line zvon ubrano poje,
zemljo odeva tihi mrak,
pobožno moli srce moje:
O varuj, Mati, moj korak!

Ti vodi skoz temo življenja
v valovih burnih čolnic moj,
da ne omagam v dneh trpljenja
in zvest ostanem otrok Tvoj!

ŠPEC

Lansko leto je Sonjica prinesla domov neki list. Da so tam redi. Vrgla ga je na mizo in je šla prav tako, kakor da bi je nič ne brigalo. List pa je ležal na mizi, dokler je ni bilo treba pogrniti. Pred pogrinjanjem se je papa razjezil, da mora vsak papir ostati na mizi, če njega ni, zato je pogledal tudi papir, ki ga je prinesla Sonjica. Šel je na vrt pred hišo in tam začel brati tisti papir. Papa ga je ogledoval, potem je pogledal vanj. Sonjica je bila odlična. In sicer: verouk odlično, francoščina prav dobro, naravoslovje odlično, zemljepis prav dobro, slovenščina odlično, srbohrvaščina prav dobro, latinščina odlično, matematika odlično, petje odlično, risanje odlično, telovadba odlično, vedenje odlično.

Sonjica je bila odlična.

Ampak s svojim izpričevalom ni bila zadovoljna, ker je v slovenščini imela odlično, dočim je trdno pričakovala prav dobro. Da se ne bo zamerila teti Gabrijeli je pri zemljepisu nalašč slabo odgovarjala in je profesor ves žalosten zmajal z glavo. Po uri jo je vprašal, zakaj se ni temeljito naučila. Sonjica je odgovorila, da sicer zna, ampak da je to njena reč. Profesor je bil na njene reči tako jezen, da ji ni dal boljšega reda. Ko je imela izpričevalo v rokah, mu je povedala in je profesor dejal, da če bi bil to vedel, bi jo bil ukanil. Tako se profesorjev ne spravlja na led.

Teta Olga je bila vsa zadovoljna, ker je bil en odličen več v njenem področju. Toda teta Gabriela je bila pa le ponosna radi tega, ker je Sonjica imela v matematiki odlično, in matematika, kakor je znano, je najtežji predmet. Ta je bil v področju tete Gabriele. In tako je bil zadovoljen tudi Čad, ker so ga tete in moja hči Rezka vsak teden vsaj enkrat poiskale in mu naročile vsaj, reci in piši, sedem smetan. Tri so bile za Sonjico.

Toda Sonjica je bila le odličnjakinja in je oče prebral njen letni uspeh, potem je morala mama pregledati izpričevalo od leve na desno in od desne na levo, potem je morala mama v kuhinjo in je oče poklical Sonjko in jo je vprašal, zakaj nista teti enaki. Hotela je, da bosta teti enaki, pa ji je zajec pretekel pot, in ni tam znala, kjer bi morala, da bi bil profesor vesel. Zato ima v zemljepisu prav dobro.

Doma je pa rekla glasno in je tudi tetam rekla, da ni in noče več biti Sonjica temveč Sonja, ker je že velika in zrastle in pojde že v drugo gimnazijo. Druga gimnazija je tu drugi razred. Zato je Sonja.

Toda odliko je pa le imela. Njeno vedenje je bilo brežhibno. V šoli pravijo odlično.

Potem je bila Sonja — tako ji bomo rekli, da ne bo huda — vse počitnice na deželi. Sonja je zadnji dan prišla s počitnic domov in je rekla, da se zdi, da ima še tri dni časa. Ko so ji s poročilom v roki dokazali, da se moti, je pljunila v roke — Bog ve, kje se je tega naučila, in šla iskat knjige.

„Dobro je, da smo jih nekaj že nakupili. Saj boljše knjige dobiš itak o božiču, ko odpuščajo tiste zelenčke.“

Tu ne bomo opisali, kaj je Sonja vse počela, dokler ni dobila vseh profesorjev. Tudi to naj bo prihranjeno za pozneje, ker vsega ne moremo izkričati na vsa usta.

Začnimo tam, kjer je začela preganjati ovaduhe.

V dijaškem narečju je ta stvar še bolj grda. Dijaki jim pravijo „špec“. Nič ni bilo Sonji bolj pristudno in zaničljivo kakor špec. Deklica je celo zložila pesem, ki je radi njene zaničljivosti ne bom navajal. Iz besedila in pa načina, kako se prednaša, se lahko sklepa, kako je bila na te obraze neusmiljeno ogorčena. Pomislite, in s to pesmijo je šla drugo leto v šolo. Vse se je moralo v njej tresti, ko je čakala učence in je rekla, da bo naštela takšne, ki radi tožijo, če le morejo. Če se ne poboljšajo.

„Jim že pokažem vetra,“ je zagodrnjala.

Potem je stopil k tabli Peter Senica in široko zapisal, da bo špece dal razrednemu razsodišču. Če bi kdo ne hotel priti pred to razsodišče, mu bo obraz tako „stavšal“, da bo bika videl. Odličnjakinje in odličnjaki so mu kar v roke segali nad tem junaškim sklepom.

Potem vidimo Sonjo, kako je vestna pri predmetih. Vse zapiše. Nič ne izpusti. Vljudna je na levo in na desno. Vsak lahko prepíše njeno nalogo, vsak jo lahko vpraša za svet, vsak lahko pregleda njeno beležko. Učenci rečejo temu tudi preparacija. Sonja bi rada vsem ustregla in hiti med odmori, kjer jo kličejo. Vsak je mislil, da je pozabila na stavek, ki se je nekoč bliščal s table.

Nekoč pa je Apkov fant res nanj pozabil. Tako hudo je bil jezen. Bizjakov Tone ga je stolkel na tla in mu vzel kapo, ker ga je zadel v oko.

To je bil mučen dogodek, ker je bil prvi po novem dijaškem redu.

Ker se je Apek obotavljal, dočim je Tone kar iskal razsodnike, ga je Sonja pozvala, naj stori svojo dolžnost. Tistikrat pa Apek pokonci, da njega ne bodo sodili v šoli in da pove profesorjem. Sonja mu je odločno rekla, da naj gre pred sodišče. Kako se je stresel. Pa ne samo Apek, ampak tudi Sonja.

„Pri nas bomo vse v razredu obravnali in ni treba, da se vse nese na nos profesorju, in to celo ne razredniku, ampak poljubnemu profesorju, ki ni razrednik.“

In ga je udarila.

Po odmoru je prišel profesor za prirodopis in je videl tri mrke obraze. Apek je dvignil roko; ko je bil poklican, je povedal kar v eni sapi, da ga je Bizjakov Tone nabil, mu vzel kapo in da ga je Sonja zato oklofutala.

Profesor je začel nekaj izpraševati po razredu in to, kar je izvedel, se mu je zdelo, da je neka zarota. Zarota zoper šolski red! Vzel je črnilo, potem pa glasno vprašal, če je bil Apek tistikrat v šoli, ko je bil razglašen tak sklep. Vsi so pritrdili, da je bil in da je bil celo navdušen. Ko je vse to izvedel, je zapisal vse tri. Zahteval je dijaške knjižice, da jih izroči razredniku, ki bo ukazal, naj prineso podpis staršev.

Sonja je izročila knjižico. Profesor je zapisal v razrednico tudi njen priimek. Pisala se je Ravnikar.

Sonja je prinesla svojo dijaško knjižico in v njej je bilo zapisano, da ni prijazna in je moral papa podpisati. Pomislite, Sonja, ki je bila odličnjakinja, pa se ji je moral papa podpisati in zraven tega Sonja ni kazala nobenega kesanja!

Papa je moral vprašati, zakaj ni prijazna. In je bil prepričan, da je odgovarjala profesorju nespodobno. Že je pripravil šibo, da Sonjo udari.

Sonja pa je klepetala, kakor da se ni nič zgodilo.

„In če še enkrat zablebeta, ga bom še enkrat okoli ušes!“

Pa je šla okoli mize.

„Tak špec naj gre na gmajno, ne pa v šolo, in to celo na gimnazijo! Papa, ti pa podpiši, da bodo vsi vedeli, da se nič ne bojiva!“

Zdaj je bil papa v zadregi. Slabo je spal popoldne in sedaj mu je še Sonja prinesla svojo knjižico, naj jo podpiše.

„Kaj pa si storila?“ je vprašal papa.

„Saj sem že povedala,“ je rekla Sonja. „Okoli ušes sem ga zato, ker je vse izblebetal. Tak špec naj gre na gmajno! Tam ga bodo že naučili kozjih molitvic. Pri nas bomo obravnavali vse v razredu in ni treba, da nese na nos profesorju, poljubnemu profesorju, ki ni razrednik. Da bodo vedeli, da cela družina skupaj drži.“

Papa je hotel vedeti, kaj je kdo napravil in zakaj so koga topli.

In Sonja je pripovedovala, da sta se stepla Apkov in Bizjakov in je Apkov padel na tla in je Bizjakov skočil nanj in ga nabil. Toda je Apkov naznanil profesorju. In še

pokazal raztrgano kapo. Sonja pa da je tistikrat zagorela v obraz in pripeljala Apkovemu zaušnico, da je videl polno zvezd na nebu.

„To je za nas. Tebi lahko povem, ker si mož. O, gimnazija ni osnovna šola, tam je vse drugače. Zato tudi podpis ni nič takšnega. Kar daj!“

In papa je moral podpisati.

„To bomo uredili v šoli in ni treba, da za to ve profesor.“

Tako je Sonja letos prinesla knjižico prvič.

Tete in moja hči Rezka so se križale, kaj se Sonja vtika v te zadeve, saj je nič ne brigajo. Toda Sonja je udarila z nogo ob tla, jezna stresla z lasmi in glavo in rekla:

„To nikogar nič ne briga!“

Tako je bila jezna, da tisti dan ni hotela k Čadu na smetano. Kar rastla je ob teh dogodkih. Da je papa le segel po šibo, ni Sonja nikomur povedala, papa pa tudi ne!

S podpisano knjižico je Sonja šla v šolo.

V šesti klopi je sedel Apkov fant in se nčil latinščine. Da imajo osem besed novih, to je izvedel v šoli in se jih je moral zdaj učiti.

Kakor da ni nič, se je nekdo sklonil k njemu in mu rekel:

„Tega se vendar ni treba učiti, saj nam zadnjič ni dal ničesar novega,“ in je po-mežiknil naokrog.

Vsi so vedeli, čemu je to storil, in so prikimali. Apkov je bil ves vesel. Sonja mu je odkrito povedala, kaj se imajo učiti, Apkov pa je dejal, da ga Sonja sovraži! Že ve, zakaj!

Komaj je profesor stopil skozi vrata in odložil klobuk in suktnjo, je poklical Apka, če zna nove besede. Apek je dejal, da se jih ni bilo treba učiti. Naj vpraša Bonca, ki to dobro ve. Bonca je dobro vedel, kaj je bilo v latinščini. Apek je moral sramotno v klop.

V odmoru je cela gruča — in med njimi tudi Bonca in Sonja — prepevala. Apek je hodil med klopmi in se učil zgodovino. Na videz. V resnici pa si je beležil v svoj zvezek, kdo vse poje. Ko je prišel razrednik, mu je nesel listek na mizo. Prvi je bil napisan Bonca.

„Bonca,“ je poklical razrednik. „Kdo je še pel razen tebe?“ je vprašal.

Sonja se je dvignila in rekla: „Jaz sem pela.“

In ko je razrednik še drugič vprašal, kdo je pel, je spet rekla: „Jaz sem pela“ in ježno pogledala na Apka. Razrednik je hotel vprašati še tretjič, kdo je pel, toda Apek je vzdignil roko in dejal:

„Saj sem vse napisal, gospod razrednik.“

In tako je morala Sonja drugič dati knjižico. V njej pa je bil že enkrat podpis očetov.

„Ali dobro vidim?“ je dejal. „Saj si že besedičila gospodu profesorju Hribanu in sem že naročil podpis,“ se je delal nevednega.

„Zato, ker me je Apek zatožil,“ je odgovorila. „Ni dolgo od tega!“

Tistikrat se je Apek dvignil in dejal:

„Jaz imam to pravico.“

„Ne pomaga nič, Sonja,“ je dejal, „koj jutri moraš prinesiti podpis.“

„Saj ga tudi bom,“ je rekla trmasto in napela ustnice. Šlo ji je na jok.

In je morala prinesiti od očeta podpis.

„To pa ni bilo od drugega, to si storila sama,“ je dejal papa.

In teta Gabriela je rekla:

„Sama si boš kriva svojega reda!“

Njena sestra Rezka je rekla:

„Kmalu boš na cesti.“

Sonjo pa je papa „hudó zagovarjal“ in pravijo, da potem niso mogli najti šibe.

In šla je Sonja v šolo.

Bonca je dejal:

„Jaz imam pa pravico tebe spraviti iz razreda.“

Pa se je Apek začudil in rekel:

„Kako boš to storil?“

In mu je Bonca odgovoril:

„Jaz dobro vem, kako!“

Nič ni pomagalo Sonjino posredovanje. To sta naglo izgovorila, preden je mogla deklica kaj storiti.

V razredu je Bonca od ušesa do ušesa pripovedoval, da Apku ne smejo nič več pomagati. In so ga res pustili štirinajst dni popolnoma na miru. Pisali so latinsko nalogo in mu nihče ni pomagal. Pisali so francosko nalogo in je pisal nezadostno. Pisali so slovensko nalogo in je profesor njegovo nalogo bral za zgled, kako se naloga ne sme pisati. Sonja bi mu skrivaj rada pomagala, pa je ni maral, „ker ga sovraži“.

Potem je prišel božič in nato je Apka zmanjkalo. Sonja je tisti semester prinesla v izpričevalu iz obnašanja dobro.

Ni preteklo nekaj dni v drugem semestru, pa je opazil profesor Hude, kako je učenec njegovega razreda na hodniku zažvižgal, potem pa zbežal naglo v razred. Takoj je zbral učence v razredu. Ni poznal žvižgavca. Že drugič je izpraševal učence od klopi do klopi in nikogar ni bilo. Profesor se je razjezil. Vzel je svojo sprehodno palico, udaril po mizi in zahteval, da se imenuje tisti, ki je kriv, sicer bodo vsi kaznovani. Sonja pa je vstala in rekla:

„Da nikdo ne pove!“

In ko jo je profesor jezno vprašal, ali ona ve, mu je mirno odgovorila, da ne.

„Že dobro!“

Vzel je beležno knjižico in začel po vrsti izpraševati, kdo je žvižgal. Nihče ni hotel priznati, toda profesor je vsakemu, ki ni znal ulomkov, zapisal kljuko in še pristavil:

„Priznajte, če ste res žvižgali.“

Vprašal je še Sonjo.

Tisti dan ni hotela Sonja odgovarjati, niti ust ni odprla in sedla molče nazaj.

Po uri je Loparnik, ki mu je zelo nagajalo računstvo, stopil k njej:

„Ali res nisi znala?“

„Sem, toda ne morem gledati, kako je profesor nedolžne kaznoval! Ali so mu slabi učenci kaj naredili? Samo eden je mogel! Zakaj pa kaznuje vse? Ali je to pravica? Pravijo, da je to pri vojaki. Tam pa pride na vrsto vsak deseti, če so se vsi uprli, tukaj pa je eden zažvižgal, pa so vsi in posebno slabi kaznovani! Kakšna pravica pa je to! Če je to pravica, naj mi vzamejo glavo!“

„Jaz sem pa znal!“ je dejal Loparnik.

„Slučajno! Lahko bi pa ne!“

„Pa sem!“ je dejal. „In sem se tudi pripravil!“

„Kakor bi vedel!“

„Znati je treba!“

„Jaz pa nisem hotela! Toliko jih bo radi tega imenovanih! Niti časa ne bo več, da bi jih še vprašal! Kar smilijo se mi!“

„Meni se pa ne! Naj skrbi vsak zase!“

„Če pa so slabi!“

Bil je že na vratih, ko se je vrnil:

„Zadnjič, veš, sem bil pri direktorju; da veš. Nesel sem mu zapisano, kaj delajo profesorji! Ven me je vrgel! Da nimam vzgoje, tako je bil hud! Naj bo, papir sem mu pa le pustil na mizi. Gotovo ga bo pogledal. Oče je dejal, da vsak učenjak pogleda,

kaj je na papirju. Potem bo pa čital in nekaj le ostane. Podpisal se pa nisem, tudi oče se ne, če koga naznani! Pred sodnijo si priča!"

Fant je stal pred Sonjo ves vesel.

„Samo tebi povem!"

Sonja pa se je obrnila v stran.

„O, zdaj moraš tako, da se te boje in da kam prideš. „Zdaj so trdi časi," je dejal oče. „Prav hudi." Snoči sem se pa tudi učil! Ali se ti to ne zdi čudno?"

„Saj si se zmerom!" je dejala redkobesedno.

„O, to pa ne!"

„Danes si zato torej znal!"

„Saj sem tudi zažvižgal!"

Sonja je bila brez besede.

„Da si ti?"

„Sem! Vsak mora skrbeti zase! Tudi če jih pri tem nekaj gre, jaz sem znal! Ko bom imel službo, pravi oče, bom moral paziti samo nase! Vsak naj zase!"

„Ali res?" je vprašala.

„Res! Ali moj oče pazi, ko jezi vodo. „Naj stoji vse, če hoče, jaz imam pravico!" Če je ne potrebuje, jo spusti. „Naj vse potone, če je pa jaz ne potrebujem, pravico imam. „Tudi jaz imam pravico, da znam in žvižgam, profesor pa da me sme v šoli vprašati! Zdaj veš!"

„Torej ti si!" je dejala in zbežala na hodnik. Kar zeblo jo je. Profesorje ovaja in žvižga, da bo vprašan! Grozno! Ali ne sanja!

Tisto uro je razrednik stopil pred njo v razred. Še preden je zaprl razrednico, je Sonja stopila iz klopi in udarila Loparnika. Zaušnica je kar odmevala.

„Varujte se ga vsi!" je zavpila. „To je gnilo jabolko! Naj sam pove, zakaj sem ga!"

Sedla je, tako jo je vse pretreslo.

Direktor pa takrat ni bral listka. Prvi hip mu je sicer prišla misel, da bi pogledal, potem pa je moško vstal, raztrgal papir, kakor je bil zvit in vrgel drobce v peč. Da bi kdo drugi ne videl papirja, je prižgal v peči koščke. Kar odleglo mu je, ko je videl plamen.

„Naj tako zgore vse podle ovadbe!"

Zdelo se mu je, da je izvršil dobro delo.

Zdaj so mu povedali, da je Sonja nekoga udarila. Bil je kar prepadel; potem je slišal, da je Loparnika.

„Ali bodo morali otroci soditi!"

Pred profesorji jo je tako zagovarjal, da so se vsi čudili. Vedeli so, da se pri sejah z očetom zelo sporekata. Sonja je ostala na zavodu. Kazen, četudi je bila pravična, pa nas nič ne briga. Saj jo je morala pretrpeti sama.

Teta Olga in teta Gabriela sta hoteli nekaj reči, ko je papa segel vmes:

„To pa je samo za nas gimnazijce!"

Še mama je morala biti tiho, teti sta bili spet hudo užaljeni in sta šli.

„Pa sam vzgajaj!"

„Bom že moral!"

Sonji je pa rekel, ko sta bila sama:

„Ali boš vsakega špeca? Kam pa prideš? Ne govori z njim, ker ni vreden poštene besede. Če ga poznaš! Nihče ga ne mara. O, to je lahko, če ga poznaš! Hudo je, če zanj ne veš! To pa je neprijetno! Udariti pa ne smeš nikogar! Boljše je, da siplješ komu žerjavico na glavo z dobroto! To je hujše kakor palica in s časom tega maščevanja nihče ne prenese! Da veš!"

„Zdaj vem!" je dejala Sonja.

„Samo da veš!"

POVEST O IZGUBLJENI MARTI

v petih slikah s predigro in poigro

VRNITEV

PETA SLIKA

Pozorišče kakor v drugi sliki. Vse nespremenjeno.

(Marta, Vera in Majda sede za mizo.)

- VERA: Ne zameri, Marta, da sva te prišli obiskat. Ni naju prignala radovednost, marveč sočutje in prijateljstvo.
- MARTA: Sočutje in prijateljstvo! Ne vesta, kako sem obojega potrebna. Doma sem, pa se čutim tujo, pri materi sem, pa sem tako osamela.
- MAJDA: Ali te mama še ni spoznala?
- MARTA: Ne, ni me spoznala, čeprav sem že štiri tedne njena družabnica. Ko sem jo po tolikih letih zagledala slepo, je malo manjkalo, da se nisem izdala. Nekoliko se je zdrznila, ko je slišala moj glas, in me še enkrat vprašala za ime, potem se je pa umirila in se menila z menoj, kakor s popolnoma tujim človekom. Sprva sem govorila z nekoliko spremenjenim glasom, polagoma sem pa prešla spet v svojo naravno govorico, a mama menda niti ne opazi, tako se je navadila mojega glasu.
- MAJDA: Ali imaš veliko opraviti?
- MARTA: Ne posebno veliko. Mamo spremljam na njenih sprehodih, doma ji pa berem ali igram na pianino. Sicer imam dosti prostega časa in jako hvaležna vama bom, če me večkrat obiščeta.
- VERA: Ali mama v pogovoru nikdar ne omeni tebe ali Pavle?
- MARTA: Pavlo pač, mene pa ne. Včeraj sva bili na pokopališču, na naših grobovih. Govorila je o svojem prvem možu, o mojem papanu in o Pavli. Opogumila sem se in jo vprašala, če nima sedaj nikogar več na svetu. Malo je pomislila, nato je pa žalostno odkimala. Tako mi je bilo hudo, da bi se bila najrajši vrgla na grob rajnega papana in se zjokala, pa se nisem smela, ako se nisem hotela izdati.
- MAJDA: Moj Bog, se ji pa razodeni!
- MARTA: Ne, ne, ne smem. Kakor vidim, je Pavla pisala resnico. Mama ne pripozna izgubljene Marte več za svojega otroka. Zato se bojim, da bi jo morala zapustiti, če bi se dala spoznati. Kot družabnico me pa ima jako rada. Prav sinoči mi je dejala, da moram vedno pri nji ostati, in bila je kar nekam zadovoljna, ko sem ji povedala, da nimam nikogar, ki bi bila nanj navezana. Kot „najemnica“ sem torej lahko doma, kot hči bi pa morala zopet v tujino. Enkrat sem šla od doma skrivaj, prostovoljno, ako bi pa sedaj morala iti, potem . . . potem . . .
- MAJDA: Če bi bila jaz na tvojem mestu, bi mami vse povedala, pa bi bila stvar v redu. Prepričana sem, da bi mama dala zaklati pitano tele in ti naredila gostijo kakor oče izgubljenemu sinu.

- MARTA: Prosim, Majda, ne šali se. Kolikokrat bi se ji rada vrgla k nogam ali se privila k nji, toda vselej me prestraši misel: Kaj pa, če se odtrga od mene in mi obrne hrbet? Ne vem, kako bi to prenesla. Zato se moram že s tem zadovoljiti, da sem pri nji.
- VERA: Potolaži se, Marta! Meni se kar nekaj zdi, da ne bo več dolgo, in sedele bomo lepo s tvojo mamo skupaj pri mizi in se pogovarjale o lepih dijaških letih, pa tudi, kako smo se sešle v Toblachu. Sedaj je pa že zadnji čas, da greva.
- MARTA: Bog daj, da bi bilo tako, kakor si rekla! (Vera in Majda se pripravljata k odhodu.) Hvala lepa za obisk, pa še kaj pridita!
- VERA: (pri vratih): Marta, še nekaj! Kako ti je pa sedaj ime?
- MARTA: Magdalena.
- VERA: Magdalena! Nomen est omen. Pa z Bogom!
- MARTA: (pride nazaj): Kaj je hotela s tem reči? Najbrž, da sem si pravo ime izbrala. Magdalena je bila spokornica in jaz sem tudi. Huda je ta pokora in dolga. Danes je moj rojstni dan. Bog ve, če mama kaj na to misli. (Sede k pianinu in začne igrati.)
- Proti koncu pesmi pride mati v sobo. Nekaj časa posluša pozorno, nato pa stopi hitro naprej, kakor da je pozabila, da je slepa, in zadene ob stol.
- MARTA: (skoči k nji): Prosim, gospa, oprostite, nisem vas slišala, ali ste se ustrašili, ko ste zadeli ob stol? Vsa se tresete.
- MATI: Ne, nisem se ustrašila. Vaše igranje, ljuba Magdalena, me je tako pretreslo. Prav tako lepo je to pesem igrala moja Marta. (Sede na stol.) Včeraj ste me vprašali, če imam še koga na svetu. Vidite, Magdalena, tega sama ne vem. Pri Sv. Križu imam tri grobe, morda (počasi, silno žalostno) je nekje v tujini četrti, zapuščen, s travo porastel, pa niti ne vem kje. (Kakor sama zase). Da bi bila Marta še živa in bi name tako pozabila, ne morem verjeti. (Marta se ji hoče vsa razburjena vreči krog vratu, pa jo mati prehiti z besedo.) Prosim, sedite semkaj poleg mene in mi berite kaj iz sv. pisma.
- MARTA: (vsa razburjena): Gospa, ali vam hočem brati priliko o izgubljenem sinu? (Gleda jo s hrepenečim pričakovanjem.)
- MATI: O izgubljenem sinu? Prosim. Danes mi je posebno hudo pri srcu. Na ta dan smo vedno praznovali Martin rojstni dan. Ko ste poprej igrali na pianino, mi je to stopilo živo v spomin. Prosim, pa začnite.
- MARTA: (ne ve, kaj bi storila. Nekoliko časa se obotavlja, nato pa začne): Neki človek je imel dva sina. In mlajši izmed njih je rekel očetu: „Oče, daj mi delež imetja, ki mi gre“. In razdelil jima je imetje. Malo dni za tem je mlajši spravil vse stvari skupaj in odpotoval v daljno deželo... (Marta ne more več brati od ganjenja.)
- MATI: Jezus bi bil tudi lahko tako pripovedoval: „Neka mati je imela dve hčeri. Mlajša je šla v daljno deželo... Seveda bi to ne bila prilika... Tudi se je izgubljeni sin vrnil, moja Marta se pa ni...“
- MARTA: (hoče vstati.)
- MATI: Če je še živa, ima danes 24 let. Magdalena, koliko ste vi stari?
- MARTA: Tudi 24 let.

MATI: Mislim, da mora biti prav taka, kakor ste vi, Magdalena, čeprav vas nisem nikdar videla. Zato ste mi tako k srcu prirasli, da se mi včasih zdi, kakor da se je Marta vrnila. (Boža jo po laseh.) Imela je prav tako mehke lase. Včasih mi je položila glavo v naročje, (Marta poklekne pred njo in ji položi glavo v naročje) jaz sem jo pa božala. To je imela tako rada. Kdo ve, kje blodi, če sploh še živi. Neke noči je odšla brez slovesa, na skrivnem in nikdar več nisem slišala o nji. Ko bi mi vsaj pisala, kam je šla, kje je. (Marta dvigne glavo začudeno veselo.) Tako pa je izginila brez sledu, kakor kamen v jezeru. In sedaj sem sama, slepa . . .

MARTA: (se vrže materi krog vratu): Mama, ljuba mama, saj nisem Magdalena! Jaz sem tvoja Marta, tvoja Marta!

MATI: Marta, ljubi otrok moj, torej me srce ni varalo, moja Marta!

MARTA: Mama, prosim te, odpusti mi, da sem šla na skrivnem. Saj sem ti takoj pisala; ker pa nisem dobila odgovora, sem bila prepričana, da si me zavrгла, in se nisem upala domov.

MATI: Da bi mati svojega otroka zavrгла, saj to ni mogoče. Noč in dan sem mislila nate in te željno pričakovala, deset dolgih let... Pa to je vse minulo, da si se le vrnila . . . Toda Marta, deset let je, odkar sem ti zadnjikrat zrla v oko. Bilo je čisto in nedolžno. Moj Bog, ako bi ti danes mogla pogledati v oči, kaj bi brala v njih? Pod imenom Magdalena si prišla — Marta, povej mi, ali si . . . ali si kdaj stopila na poti, ki je po njih hodila Marija iz Magdale, preden je srečala Jezusa?

MARTA: Na poti, ki je po njih hodila Marija iz Magdale, preden je srečala Jezusa? — Ne, nikdar, ljuba mama, veruj mi, da nikdar. Marija me je varovala.

MATI: Zahvaljena naj bo za to milost, tisočkrat zahvaljena! Kaj ne, Marta, sedaj me pa nikdar več ne zapustiš? Saj imam samo še tebe na svetu.

MARTA: Nikdar, ljuba mama, nikdar več.

Zagrinjalo počasi pade.

POIGRA

Pozorišče kakor v predigri. Profesor in učenke sede prav tako, kakor takrat, ko je v predigri padla zavesa. Nekatere deklice si brišejo solze.

PROFESOR: To je povest o „Izgubljeni Marti“. Ali vam je ugajala?

VEČ DEKLIC: Da, lepa je bila, pa tako žalostna.

PROFESOR: Da, začela se je veselo, s plesom, njen konec vas je pa, kakor vidim, jako ganil. Ali pa veste tudi, kaj nas ta povest uči? (Nekaj deklic dvigne roko. Profesor pozove eno izmed njih, naj pove.)

DEKLICA: Ta povest nas uči, da Marija nikdar ne zapusti svojih otrok, ako ji ostanejo zvesti.

PROFESOR: Prav si povedala. Posnemajte torej, deklice, Marto v ljubezni do Marije, in vaša nebeška mati vas bo varovala na vseh potih skozi življenje. (Pozvoni.) Vstanite! (Deklice vstanejo; ena izmed njih stopi naprej, da se profesorju zahvali.)

DEKLICA: Dovolite, gospod profesor, da se vam v imenu celega razreda zahvalim za trud, ki ste ga imeli z nami, obenem vam pa tudi želimo vesele in prijetne počitnice!

PROFESOR: Drage deklice! Najlepše se mi zahvalite s tem, da se ravnate po naukih, ki ste jih slišale pri verouku. Pri voščilu ste pa imele najbrž tudi postranske namene. Mislim, da bi rade nekaj dobile. (Vzame iz žepa podobice.)

DEKLICE: (veselo): Oh, podobice!

PROFESOR: Da, podobice. Ker ste bile med letom še precej pridne, jih vam hočem razdeliti v spomin. (Razdeli jim podobice; vsaka deklica se zahvali z „Bog plačaj“. Po razdelitvi stopi profesor zopet na svoj prostor.)

PROFESOR: Tako, sedaj se pa lepo pripravite k molitvi!

Zavesa pade.

FRED BRALLE:

PISMO IZ TUJINE

Mar v bukovju zelenje še poganja
in še odjeka vrisk pastirja v gori?
Pa oven, oni s silnimi rogovi,
ovčicam belim v mraku še pozvanja?

Zre še Marija s homca na dobrane,
ji še zidovi sivi v zrak kipijo?
Pa netopirji v linah še mladijo —
in poje še tako lepo večerni ave?

Kajne, zelo lepo je v domovini? —
Glej, meni pa življenje v šum valov se zgublja
in krik galebov mi uho poljublja;
bojim se, da bi ne umrl v tujini.

EMANUEL KOLMAN:

JEČI OSAMLJENA...

Ječi osamljena na polju breza
in z njenih listov šepeta nemir;
otožno čakam in strmim v večer —
ječi osamljena na polju breza.
Ni pesmi tolažeče od nikjer...
Iz dalje smrt po meni roke steza;
ječi osamljena na polju breza.

Že davno, bratje, ste odšli od mene
in sredi te noči ostal sem sam;
pred mano izgubljeno vse — zdaj kam? —
Že davno, bratje, ste odšli od mene. —
A snidemo se vendar kmalu tam,
kjer se lepota duše razodene;
že davno, bratje, ste odšli od mene
in sredi te noči ostal sem sam.

OBLAČKI

Dijaki se peljejo domov. Navzlic „dnevu varčnosti“, ki so mu pred praznikom vseh svetnikov posvetili v šoli posebno pozornost, so si kupili cigaret, se zaprli v kupé in spuščajo oblačke skozi okna. Vse delajo tako kakor odrasli. Oh, saj ne veste, kako prijetno je biti odrasel! Prosim: piti smeš vse, peti po ulicah ti je dovoljeno, plesati ti ne branijo, oh, da, celo kaditi smeš, če si odrasel!...

Doma.

Fantka boli glava. Mati se čudi, da smrdi po „oblačkih“, a sinko zagotavlja, da so v kupeju bili sami možki, ki so neprenehoma kadili.

Nič ne laže. Sami možički so bili in res kadili, da ga je dušilo kljub odprtemu oknu. Če bi moral biti še četrť ure v tistem kupeju, ne ve, kaj bi z njim bilo...

Očeta v fantovo veliko srečo ni doma, mama pa verjame — to je dovolj.

Kadar si doma, je dobro, da se oglasiš pri župniku. Župnik je dober in rad napravi študentu veselje. Manj kot kovač nikdar na pade. In za kovača se vendarle dá napraviti že cel oblak!

Študentek se odpravi k župniku, ga pozdravi in lepo odgovarja na vprašanja.

„Kaj pa si se večraj dobrega učil?“ je končno radoveden župnik.

Kaj ga je župnik videl?

O da, vse ve!...

Fantku jezik hipoma odpove pokorščino, obraz mu pobledi, srcu se zahoče v pete, hlačke se tresejo, noge se krivijo...

„Saj ne bom...“

Župnik je ves začuden!

„... več kadil...“ izjeclja dijaček.

Župnik v smeh.

O ta župnik, kako se smeje! Tolče se po kolenih, sklepa roke, se pripogiba, stiska trebuh, gleda fanta, ga treplja po ramah, kliče kuharico, ki pride in je vsa zavzeta nad veseljem duhovnega gospoda. Nazadnje se pa smejejo vsi trije in tako drug drugega vzpodbujajo k temu, za prebavo tako koristnemu gibanju.

„Jaz sem mislil na „dan varčnosti“, ti pa na kadilni tečaj!“ ves v solzah pojasni župnik.

In fantek je oni dan prvič odhajal prazen iz župnišča. Prav krepko je moral stiskati zobe, da mu iz oči niso privrele solze...

SFINKS:

V SINJINI SONCE...

V sinjini sonce, svilni zrak, morjé
šumeče, trepečoče, valoveče,
drevesa v bregu mi tvoj spev šume
in ure, k tihí večnosti bežeče.

Še ta mladost, še ta moja mladost,
ki bi te morala ostró črtiti,
te je vzljubila, kot srce bridkost,
ki se ne more skriti ji ne uiti.

Akordi zvočni: dnevi in noči
vse do sedaj so pred teboj bežali —
a zdaj ne več: zaupno iz noči
in dni se tajni tvoj obraz zrcali.

Zares: v zeleni pojdem, v rožni vrt
in tam, da prideš, draga, te počakam,
podam rokó ti brez očitkov, smrt —
pred tabo ne, skrivaj mordà zaplakam...

NOVE KNJIGE

Axel Munthe: San Michele. 1934. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Leposlovna knjižnica 18. S pisateljevim dovoljenjem prevedel Ludvik Klakočar. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Str. 450. Cena kart. Din 85.—, vez. Din 95.— Munthe se je rodil 1857 v Oskarshammu na Švedskem in študiral medicino v Uppsali, v Montpellieru in Parizu. Tu je izvrševal nekaj let svojo zdravniško prakso, nato pa v Rimu in bil še od leta 1903—1908 telesni zdravnik švedske kraljice Viktorije, bil ob času kolere v Napoli, ob potresu v Messini, se mudil v Anacapriju, kjer si je zgradil na razvalinah Tiberijevega dvorca svoj dom, v katerem še zdaj živi, kadar se ne mudi na Angleškem. Pod psevdonomom Puck Munthe je začel 1885 z novelami in potopisi: „Fran Napoli“ — Iz Napolija (1885), „Sma skisser“ — Male skice (1888), kar je čez deset let 1898 izdal v angleščini v eni knjigi „Memoires and Vagaries“ — Spomini in potovanja. Zopet je minilo deset let in 1909 so izšle njegove „Brev and skisser“ — Pisma in skice, nato pa leta 1929 njegovo največje in najpomembnejše delo „The Story of San Michele“, kateremu je 1931 sledilo še „En gammal bok am människor och diur“ — Stara knjiga o ljudeh in živalih. — Prevajalcu in Jugoslovanski knjigarni moramo biti hvaležni, da sta nas seznanila z Munthejem in njegovim izrednim delom, ki je svojevrsten tip lepe književnosti, v katerem se združujejo življenjepis, spomini, razmišljanja, anekdote, novele, folklor, a ker je vse v zvezi s pisateljevim poklicem, bi morda delo najlaže označili z zdravnikovimi zapiski. S čudovitim opisom Anacaprija začne Munthe pripovedovati o svoji mladosti, nakar preživimo z njim njegova zadnja medicinska leta in prvo prakso v Parizu, kjer se nam pokaže v vsem svojem altruizmu in nam obenem razgrne življenje gornjih slojev, a tudi ponižanih in razžaljenih iz predmestij in nižin. Iz Pariza ga spremljamo na Laponsko, kjer doživimo čudovit čar te zemlje in njenega življenja in prislunemo palčku, ki pripoveduje o pisateljevih prvih letih, srečamo ga v Napoli, potem spet na Švedskem in v Parizu, odkoder gremo z njim v Rim za nekaj let, potem pa v Anacapri v San Michele pod žgoče južno sonce, kjer doživimo začetek konca in potem, ko se knjiga o San Michelu nenadoma pretrga, „V starem stolpu“ vizionarne slike življenjskega obračuna. — Prevod se gladko bere, le sem in tja naletiš na kako malenkost, ki te zmoti. „San Michele“ je ena najlepših knjig, kar smo jih do-

bili zadnje čase, zato jo toplo priporočamo tudi dijakom višjih razredov.

Janko Mlakar: Nevesta iz Amerike. Predpustna igra v treh dejanjih, ki se lahko igra tudi v postu. Ljubljana 1934. Izdal in založil konzorcij Mentorja v Ljubljani. Tiskala tiskarna Veit in drug, družba z o. z., Vir, p. Domžale. Str. 50. Cena 5 Din. Mlakar, ki ga čitatelji našega lista poznajo po njegovih šegavih „Spominih“ in se jim je letos s „Povestjo o izgubljeni Marti“ predstavil tudi kot dramatik, je s svojo novo igro ustregel predvsem dekliskim odrom. Igra očituje vse Mlakarjeve priljubljene posebnosti besedne in situacijske komike, v katero je zapletenih deset oseb. Dejanje se vrši v New-Yorku in Ljubljani v družini bogatele gospe Kavke, ki bi rada svojo hčer omožila v plemiško hišo baronice Cvilinovske, a ji zmeša odpuščena služkinja Marička vse štrene. Igra ima tudi vzgojni poudarek, česar ji občinstvo pač ne bo zamerilo. Pravico do vpriporitve dobe tisti, ki kupijo najmanj pet izvodov. Prepričani smo, da bodo dekliski odri z veseljem segli po tej noviteti, ko so večkrat tako v zadregi z repertoarjem.

Dr. Andrej Gosar: Za nov družabni red Sistem krščanskega socialnega aktivizma. Prvi zvezek: Uvod in osnove. 1933. Založila Družba sv. Mohorja v Celju. Str. 572. Cena broš. Din 99.— (152.—), vez. Din 111.— (148.—) Univ. prof. dr. Gosar je med našimi socialnimi teoretiki gotovo ena najodličnejših osebnosti in zato smo njegove nove knjige v času, ko življenje vedno bolj sili k pravični rešitvi socialnega stanja, prav posebno veseli. V težkih razmerah, ko sleherni čuti, da je reforma družbe postala osrednja točka, okoli katere se suče velik del notranjega, zlasti pa vnanjega življenja ljudi, je pač vsak — in študent kot bodoči delavec in krmar pokolenj, ki pridejo — zainteresiran, kako se bo reševalo družabno vprašanje, ki odloči, ali se bodo ljudske množice oklepale krščanstva ter tako našle edino pot do prave sreče in zadovoljstva, ali pa se bodo vedno bolj pogrezale v brezboštvo ter v zablodah živalskega življenja telesno in duhovno propadale. Izza okrožnice velikega Leona XIII. katoličani budno spremljajo in usmerjajo razvoj človeške družbe, kar dokazuje tudi znamenita okrožnica sedanjega svetega očeta „Quadragesimo anno“, ki je vprav najvažnejša socialna vprašanja naše dobe zajela na povsem sodoben način. Zato je naloga, pravi Gosar, krščanskih sociologov in gospodarskih teoretikov, da na osnovi modroslovnih in moralnih načel in naukov, ki so jih papeži začrtali v svojih okrožnicah, do podrobnosti sistematično izgradijo sodobnim gospo-

darskim in družabnim prilikam vsestransko ustrezajoč socialni nazor in da na njem zasnujejo podroben in praktičen socialen program, da ustvarijo idejno podlago praktičnega krščanskega pokreta za reformo sodobne družbe. In tej nalogi hoče ustreči to veliko Gosarjevo delo, katerega prvi zvezek obsega v Uvodu poglavja o človeku in družbi, o družbi na splošno, o družabnem življenju, o družabnem redu, o družabnem vprašanju, o reformi družbe, o različnih vidikih za reformo sodobne družbe in o krščanskem socializmu (aktivizmu). V Osnovah pa pisatelj razpravlja najprej o modroslovnih in etičnih osnovah krščanskega socialnega aktivizma, prehajajoč s splošnih pripomb k proučevanju o človeku in zapovedi ljubezni, kar je temelj vsega vprašanja. Nato sledijo Sociološke osnove krščanskega socialnega aktivizma s kritiko socioloških osnov marksizma in solidarističnega krščanskega socialnega pokreta, prikaz sociološke strukture moderne družbe, o bistvu občestvenosti na splošno, o občestvih in vlogi občestvenosti v družabnem življenju ter občestvenem sodelovanju različnih stanov in slojev, o stanovski vzajemnosti in razrednem boju, o borbi in kompromisu ter še o socioloških problemih sodobnega družabnega življenja in njegovih reformah. V gospodarskih osnovah krščanskega socialnega aktivizma pa sledi kritiki gospodarskih osnov marksizma in krščansko socialnega pokreta, se seznanijo z menjalnim gospodarstvom na splošno, nato pa z elementi in organizacijo zasebnega menjalnega gospodarstva, z menjalnim mehanizmom ter narodno gospodarskimi in družabnimi pogledi na moderno menjalno gospodarstvo, nakar se vglobi še v družabne probleme, ki jih povzročajo. Knjigo zaključuje avtor s podčrtanim dognanjem: Naziranje, da sta komunizem in boljševizem neizbežna, je v resnici samo dokaz onemoglosti in nesposobnosti tistih, ki tako mislijo. Zdrav in življenja sposoben rod pa misli, ali vsaj moral bi misliti, da Evropi komunizma in boljševizma ni niti najmanj treba, ker se da vse, kar imata dobrega na sebi, izvesti brez žrtve, ki jih zahtevata. To obljublja avtor dokazati v drugem zvezku. — Naš list ni, da bi se mogli v njem podrobno in strokovno pomuditi ob tem tako aktualnem znanstvenem delu, zato čisto naj, da smo opozorili nanj in da ga priporočamo dijaštvu najvišjih razredov v resen študij. Kakor je nekoč dijaštvo s pridom segalo po Krekovem Socializmu in vzrastlo ob njem v sodobnega človeka, tako naj bo novemu rodu Gosarjeva knjiga vodnica in svetovalka v perečih socialnih vprašanjih naših dni. In še naj poudarimo: Mohorjeva družba je s to publikacijo svoje znanstvene knjižnice spet pokazala, da ji ne bo mogel nihče več očitati kake reakcionar-

nosti, da je sodobna in uvidevna mati, ki lepo skrbi za vse naše kulturne potrebe in zahteve.

N A Š I Z A P I S K I

Tuberkuloza na naših šolah. V sredo, dne 23. januarja je predaval gosp. Josip Prodan, šef-zdravnik Protituberkuloznega dispanzerja, na vabilo društva „Šola in dom“ na državnem učiteljskišću v Ljubljani o jetiki na naših šolah. Kot specialist za tuberkulozo je sodeloval pri preiskavi naše šolske mladine, ki se je izvršila v tem šolskem letu na vseh osnovnih, meščanskih, srednjih in srednjih strokovnih šolah ter deloma tudi na vseučilišču. Enako je bilo učiteljstvo vseh šol pri pregledu radi tuberkuloze, ker po zakonu ne sme ostati na šoli ne učenec ne učitelj, ki ima odprto tuberkulozo in bi lahko okužil svojo okolico. Predavatelj je v svojem temeljitem predavanju pokazal jasno sliko o postanku in razvoju te ljudske morilke.

V drugem delu svojega predavanja je podal važnejše izsledke zdravniških preiskav na naših šolah ter ugotovil, da se približno krijejo s podobnimi preiskavami v tujih državah.

Predvsem je važna ugotovitev, da okužitev sama še ni bolezen, ker zdrav in odporen organizem sam premaga bolezenske klice; nevarna pa lahko postane najmanjša okužitev osebe, ki je slabotna in neodporna. Tako je razumljivo, da je primeroma malo bolnih na jetiki, ako vemo, da je pri 7—8 letu, t. j. ob vstopu v šolo 72% okuženih z bacili jetike, pri desetem letu že 90%, ko vstopijo otroci v srednje šole, in pri štirinajstem letu, ob prehodu v višjo srednjo šolo, jih je že 100% pokazalo, da imajo v telesu kali te bolezni. Med približno 12.000 učenci (učenkami) na vseh šolah v Ljubljani in bližnji okolici je bilo v zadnjih štirih letih nekako 100 otrok z odprto jetiko ali s takšnim stanjem, da se od časa do časa odpre.

Štiri sto od petsto otrok boleha na zaprti tuberkulozi, ki niso nevarni, da bi okužili svojo okolico. Pri preiskavi so ugotovili, da so nekateri otroci obiskovali šolo z odprto tuberkulozo, ne da bi sami vedeli za to. Vse, ki so bili kakorkoli nevarni za okolico, so takoj odstranili iz šole in jih prevzeli v zdravniško oskrbo, da se jih je že ena tretjina lahko vrnila v šolo, druga tretjina se še zdravi in je za šolo še nesposobna, tretja tretjina pa jih je bila že v takem stanju, da jim vsa nega ni več pomagala in so boleznijo podlegli. Važno je to, da je otrokom najbolj nevarna ta bolezen v dobi od 10. do 18. leta, to je v času pohajanja v srednjo šolo, in da je za to dobo 75% vseh smrtnih primerov vzrok jetika. Število primerov obolezlosti in smrti

radi jetike med mladino, ki obiskuje šolo in tisto, ki ne obiskuje šol v tej življenski dobi, je približno enako: tako da ne moremo govoriti o posebni šolski tuberkulozi. Ako pa primerjamo življenske razmere tiste mladine, ki ne obiskuje srednjih šol, s tistimi, v katerih živi naša srednješolska mladina, moramo ugotoviti, da bi moralo biti pri slednji boljše zdravstveno stanje, ker živi po večini v ugodnejših socialnih, stanovanjskih, prehranitvenih in delovnih razmerah, ter bi morala v higienskem oziru šola prednjačiti. Vzroke, da so kljub temu tako neugodne razmere, je iskati v stanovanju, domu, izven doma, načinu učenja in končno v šoli, ker ni nikjer še mladina dovolj zavarovana pred okužitvijo od strani sorodnikov, prijateljev in v šoli od strani součencev.

Da so naša šolska poslopja nezadostna, pomanjkljiva in prenapolnjena, je splošno znano ter bi morali šola in starši skupno delovati pri zatiranju tuberkuloze. Za slabotne otroke bi bile nujno potrebne šole zunaj: gozdne šole, kakor jih imajo v Švici, Nemčiji in drugod ter tudi pri nas v Zagrebu, ker so bolehi dijaki sicer sposobni za pouk, a ne v zaprtih prostorih.

Gospod predavatelj je za svoja izčrpana izvajanja prejel splošno priznanje navzočih. V razgovoru, ki se je nato razvil, je pojasnil gospod predavatelj še nekatera važnejša vprašanja, kakor to, da zdravniška veda sedaj ne razlikuje pljučnih katarjev, temveč stanje večje ali manjše tuberkulozne obolenosti, prav tako je s pljučnimi žlezami; dalje, da je vsako mur omogočeno v tuberkuloznem dispanzerju brezplačno zdravljenje in oskrba, ki je za vse enaka, za siromašne ali bogate; dalje, kako naj se vede tisti, ki ima odprto tuberkulozo, da se lako imenuje kulturen človek in bolnik.

Posebno je poudariti važnost utrjevanja in krepitev celotnega organizma proti tej bolezni, kar bi morala vršiti v večji meri dom in šola.

V razgovoru se je ugotovilo, da je potrebno, da se starši oglasijo na šolski polikliniki, kjer dobe poročilo o uspehu zdravniške preiskave svojih otrok. Starši so se oglašali, da se na mnogih šolah premalo zračijo učne sobe in popoldne celo nič ne kurijo, ako je tudi pouk dopoldne in popoldne. Predsednik društva gosp. dr. Lončar je končno združil vse izražene nazore v tri skupine, in sicer higiensko, kulturno-šolsko in socialno-gospodarsko. O prvih dveh lahko trdimo, da so rešljive samo toliko, kolikor so neodvisne od tretje, ki je splošno narodna in splošno človeška ter ozko povezana z našimi osnovnimi življenjskimi vprašanji.

Polna dvorana poslušalcev je pokazala, koliko zanimanje je med našim ljudstvom za taka predavanja, ki bi si jih želeli še več.

Nastop mladine na evharističnem kongresu. Na svetovnih in tudi drugih evharističnih kongresih je eden najboljšebojih in tudi najbolj učinkovitih prizorov — skupna služba božja in skupno sv. obhajilo šolske mladine. Saj je ta v svoji nepokvarjenosti in svojem otroškozaupnem verovanju pač najbolj poklicana, da še posebno lepo izrazi svojo ljubezen do Prijatelja otrok v Najsvetejšem Zakramentu. Tako je samoposebi umljivo, da bo na našem ljubljanskem kongresu imela mladina priliko na čim mogočnejši način manifestirati za Evharističnega Kralja. In sicer se bo vršila mladinska slavnost na dan 29. junija zjutraj. Mladina bo šla v svečanem sprevodu na slavnostni prostor, ki bo najbrž na Stadionu. Tam bo kratka pridiga, nato pa sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Med božjo službo bo mladina deloma pela, deloma skupno molila. Po službi božji bo mladina pogoščena. — Na to prireditev je treba še posebno takoj začeti misliti. Gg. kateheti, učiteljstvo, vodstva Marijinih vrtecev in drugih mladinskih verskih družb, zlasti pa starši sami naj čim prej precenijo možnost udeležbe njihovih otrok. V Buenos Airesu je bilo pri taki svečanosti 107.000 mladine. Koliko je bo pri nas? Toliko, kot je v nas prave ljubezni do Presv. Rešnjega Telesa, kolikor je v nas prave ljubezni do mladine same in kolikor je v nas duha požrtvovalnosti.

O postanku nekaterih besed. V vsakdanjem življenju dostikrat rabimo tuje besede, o katerih ne vemo, da se da njih postanek natančno ugotoviti. Vsakdo pozna nikotin, strup v tobaku. Manj pa je tistih, ki vedo, da je beseda nastala iz imena Nicot, ki je bil francoski diplomat in eden prvih, ki je v Franciji kadir. V trgovskem življenju se dostikrat rabi beseda bojkot, ki pomeni odklanjanje kakega blaga. Ta izraz je razmeroma nov. Prvič so ga rabili pred kakimi 50 leti v angleških listih. V Angliji je takrat živel neki kapitan Boykott, ki se je nekaj sprl s svojimi zemljiškimi delavci. Ti so sklenili, da bodo prekinili vsakršen stik z njim. Kmalu so začeli rabiti besedo po vsem svetu. — Giljotina je tudi precej znana reč. Ime je dobila po zdravniku Guillotin-u, ki jo je med francosko revolucijo iznašel. — Pred vojno so ženske nosile ročne torbice imenovane pompadure. Prvo pompaduro je imela markiza Pompadour, ki je živela na dvoru francoskega kralja Ludovika XIV. — Pri elektriki slišimo besede ampère, watt, ohm. To so priimki odličnih iznajditeljev na tem polju. — In beseda kravata, najelegantnejši del moške obleke! Malokdo ve, da so hrvatski vojaki v Franciji pred par sto leti nosili pisane ovratne rute, podobne današnji kravati. Francozje so iz besede „Croate“ (= Hrvat) napravili današnjo kravato.

Po zadnjih statistikah Zveze narodov je na svetu 2013 milijonov ljudi. Najbolj obljudena je Azija s 1103 milijoni. Evropa ima 506 milijonov prebivalcev. Za njo pride Amerika z 252 milijoni, Afrika s 142 milijoni in Avstralija z otoki z 10 milijoni.

Največje in najbogatejše vseučilišče na svetu je vseučilišče Columbia v New Yorku. Ima okrog 40.000 slušateljev in nad 600 milijonov dolarjev lastnega premoženja.

V morskno globino. V avgustu 1934. je ameriški raziskovalec dr. Viljem Beebe dosegel s svojim potapljaškim aparatom v Atlantskem oceanu globino 986 m. Tako globoko ni v vodo prodrli še nihče.

Sužnji. Na svetu je še okoli 5 milijonov sužnjev. Suženstvo je v navadi še v Afriki, na Kitajskem in v Južni Ameriki.

Najstarejši list na svetu je bil pač „Peking Bao“ na Kitajskem. Izhajal je 1534 let. V avgustu 1934. je zaključil svoje dolgo življenje. Prva leta so ga pisali na rumeno svilo. Od l. 1800 je bil dnevnik.

Najstarejša ladja sveta, ki še sedaj plove po morju, je gotovo jadrnica „Success“ s tremi jambori. Zgradili so jo l. 1771 v Zadnji Indiji. Služila je kot tovorna ladja. L. 1801 so jo zajeli morskimi razbojniki, ki so jo uporabljali kakih 40 let, dokler je ni rešilo avstralsko vojno brodovje. Nato so z njo prevažali kaznjence na avstralske otoke. Enemu izmed kaznjencev je silno ugajala. Ko je kaznen odsedel, jo je kupil in napravil na njej plavajočo razstavo čudnih stvari. Temu so jo tudi potopili, a jo je zopet dvignil. Sedaj je „Success“ gledališka ladja, ki jadra zlasti ob ameriških obalah.

Najstarejša vojna ladja, ki še dandanes brodari po morju, je pa „Ustava Združenih držav“, zgrajena 1797. V teku desetletij je premagala več angleških vojnih ladij. Radi tega se je občinstvu silno priljubila. Ko jo je mornariško ministrstvo sredi preteklega stoletja hotelo dati radi starosti podreti, so se vse Združene države tako razburile, da se je minister vdal in jo ukazal popraviti. Ministrstvo jo je hotelo črtati še dvakrat, a javnost ni dovolila. Še l. 1924 so jo prenovili in jo poslali v Tih ocean. Sedaj pa je zasidrana v Bostonu.

V Indiji umre za kačjim pikom vsako leto od 70.000 do 80.000 tisoč oseb.

Nepremagljivi zajci. L. 1875. je neki avstralski farmer (kmet) izpustil na svojem posestvu tri pare domačih zajcev. To so bili prvi zajci v Avstraliji. Gotovo ni slutil, da bodo potomci teh šestih živali v malo letih poplavalili vso deželo. Avstralsko podnebje je za zajce zelo ugodno. Izpuščeni zajci so se množili neverjetno hitro. Nekaj let po tem jih je bilo že 14 milijonov. In dandanes so v Avstraliji zajci prava nesreča, proti kateri uporabljajo vsa mogoča sredstva; uspeh pre-

ganjanja pa ni vedno zadovoljiv. Najprvo so velikanske dele zemlje obradili z visoko železno mrežo, ki so jo zabili globoko v tla. Potem so zaprti prostor očistili vseh zajcev. Nekaj časa je bil za mrežo mir, a kmalu so se zajci pod zemljo pririli v ograjeni prostor in delo je bilo zastoj. Nato so po ozemlju, kjer imajo zajci svoje luknje, s stroji natresli betona in jih žive zakidali. Tudi okužiti so jih že poskušali z bacili tifusa, a to je nevarno tudi za druge živali in ljudi. In tako zajčje vprašanje v Avstraliji še danes ni rešeno.

Zadnje besede slavnih ljudi. Marija Stuart, nesrečna kraljica angleška, na morilnem odru: „Povejte mojim prijateljem, da umiram kot dobra katoličanka.“

Napoleon I. je vzdihnil: „Francija v orožju, čelo armade.“

Washington, prvi predsednik Združenih držav Amerike: „Dobro gre!“

Nelson, sloveči angleški admiral: „Hvala Bogu, storil sem svojo dolžnost!“

Walter Scott, angleški pisatelj: „Tako mi je, kakor bi se prerajal.“

Solovjev Vladimir, veliki ruski modroslovec: „Težka je služba za Gospoda.“

Ana Boleyn, krasna ženska, ki jo je vzel angleški kralj Henrik VIII., ko je zavrgel svojo pravo ženo, je stopila na morilni oder z besedami: „Slišala sem, da rabelj zna svoje rokodelstvo; imam tako kratek vrat.“

Goethe, največji nemški pesnik, je zaklical: „Več luči!“

Rimski cesar Avgust: „Ploskajte, prijatelji, komedija je končana!“

Henrik VIII., angleški kralj, preganjavec katoliške Cerkve, je dejal zdravnikom: „Dam vas obglaviti, če ne rečete, da me rešite!“ In je izdihnil.

Čudež človeškega telesa. Ko je Stvarnik vzel grudo zemlje in ustvaril človeka po svoji podobi, je storil velikanski čudež. Človeško telo je čudovito sestavljena enota! V njem je 105 kosti in 500 mišic. Čreva so dolga 8 metrov, kri odraslega človeka tehta približno 14 do 16 kg. Srce ima povprečno 15 cm v premeru; bije 70 krat na minuto, 4200 krat na uro. Skoraj 36 milijonkrat na leto. Vsak udarec srca požene okoli 44 gramov krvi. Srce je motor, ki požene vsako uro 120 kg krvi, to je skoro 60 stotov na dan! Vsa kri našega telesa se v treh minutah prelje skozi srce. Človeška pljuča vsebujejo navadno pet litrov krvi; povprečno dahnemo 1200 krat na uro, pri čemer porabimo tri hektolitre zraka. Koža sestoji iz treh plasti; na vsakem kvadratnem centimetru kože je 1200 znojnih luknjic. Možgani, kjer je središče živčevja, so podobni električni centrali, ki oddaja povelja našim udom in vsem telesnim delom, da se gibajo.

LATINSKI NALOGI

ŽALOVANJE.

(Prevod.)

Naša srca so navdana z neizrekljivo žalostjo: Aleksander, naš predbri kralj, oče domovine, je predčasno preminil. Ubil ga je brezvesten zločinec, ko je iz ladje stopil na zemljo Francije, republike, ki jo z našo kraljevino Jugoslavijo družijo ne samo zavezništvo, marveč tudi bratsko prijateljstvo, da bi se sestel s tistimi, ki imajo ondi najvišjo državno oblast. — Naš Aleksander je preminil in naša srca polni neizrekljiva žalost.

O JADRANSKEM MORJU.

Jadransko morje ni največje, pa je najlepše in nam najdražje. Na obali in na otokih Jadranskega morja bivajo neustrašni mornarji in ribiči ter delavni poljedelci. Našo dolgo obalo krasi mnoga starodavna in lepa mesta. V pristaniščih naše obale so mnoge brze ladje. V globokem morju so razne vrste manjših in večjih rib. Jadransko morje je bilo, je in bo naše.

Posrečeno dobre prevode so poslali: Remic Janez tretješolec, v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano, Joško Pavlin, petošolec, klas. gimn. v Ljubljani, U. P. šestošolec, klas. gimn. v Ljubljani in — uta Vilko, dijak. — Ker kažete za latinščino več zanimanja ko za uganke, bomo večkrat skušali prinesiti take kratke sestavke!

P O M E N K I

N. K. Vaš šopek pesmi kaže, da ste nargrali prvo cvetje v vrtu srca in misli. „Poezija narave“ priča, da radi prisluškujete njeni lepoti in jo skušate zajeti, a boste morali že bolj tenko poslušati, da boste slišali skrivnosti, ki so vredne pesmi. To velja tudi za „Ptičico“, ki je tudi šele poizkus kakor ščinkavčeva, ko se začne oglašati v začetku februarja, preden se mu prav razveže jezik in grlo. „Nočna slika“ je dobra impresija, samo nekoliko jo bo treba še opiliti. „Vzdih“ bo nemara le nekoliko pretiran: „Poezijo mojih sanj, mi greni bol dušnih ran!“ Napisali ste „bolj“, kar priča radi nepoznanja slovnice, da ste še mladi in da takih boli ne poznate in si jih na lepem vmišljujete. Nikar tako črnogledo, čeprav ste zapisali tudi dognanje „Čuden je svet“, ki naj ga kar tu priobčim:

Zares prečuden je ta svet:

glej ga s strani katerekoli,

imej genijalen um in srep pogled,

do cela ga spoznal ne boš nikoli!

Tako je! — Pa se še kaj oglasite!

E. K. Tudi ta dva trioleta sta dobra. Ali je v stalnih formah Vaša moč? Pokažite se tudi drugače kaj!

Radio za vsakogar zastoj. Znano je, da se bavi italijanski izumitelj Marconi zadnje čase predvsem s študijem zelo kratkih valov, vendar o tem ni bilo mogoče dobiti nikakih podatkov, ker je zelo molčeč človek. Odločno odklanja časnikarje in ne pove ničesar o svojem delu. Dopisnik amsterdamskega dnevnika „De Telegraaf“ pa je imel srečo, da se je razgovarjal z enim najintimnejših sodradnikov Marconijevih in tako zvedel nekaj posameznosti o njegovih zadnjih senzacionalnih poskusih.

Da more delovati v miru, napravlja Marconi svoje poskuse z zelo kratkimi električnimi valovi na svoji jahti „Elektri“, ki je spremenjena v plavajoči laboratorij. Nedavno tega se mu je posrečilo, da je uspostavil s pomočjo zelo kratkih valov zvezo med palačo Castelgandolfo, poletnim bivališčem papeža, in Vatikanom, na daljavo 20 km. Drugi, še bolj prepričujoči poskusi so se vršili nato na razdaljo 160 angleških milj preko rimske Campagne z valovi, ki so imeli le še dolžino 57 cm. Na podlagi teh uspehov smemo reči, da se nahajamo pred novo dobo brezžičnih prenosov.

Ti novi valovi, imenovani mikro-valovi, se močno razlikujejo od kratkih valov, ki jih je poprej uporabljal Marconi, kajti na daljavo 100 km gredo skozi vse zapreke, zidove, drevesa itd. in nič nanje ne vpliva, ako se srečavajo z drugimi valovi. Razen tega je mikro-radijski sistem, ki ga je izdelal Marconi, popolnoma nezavisen od zračnih vplivov. Izolirani so pa ti valovi tako, da jih nihče drugi ne more sprejeti, kot samo tisti, komur so namenjeni. Vrtu tega pa imajo velikansko prednost, da so neverjetno poceni. Želja Marconijeva je bila, da izumi aparat, ki naj služi vsakomur kot oddajna in sprejemna postaja. Poskusi na majhne razdalje so bili popolnoma zadovoljivi. Treba je samo še rešiti vprašanje, kako je izpopolniti te aparate, da bi se dala povečati razdalja med sprejemno in oddajno postajo. Takšna izpopolnitev je samo vprašanje časa, ko je sistem sam že izumljen. Ko bo ta problem izpolnjenja rešen, bo lahko vsakdo imel svoj brezžični telefon ter bo lahko govoril z vsemi ljudmi. Konec bo žičnega telefona in brzojava in ti dve državni instituciji bosta, če že ne nehali, ostali zelo, zelo okrnjeni.

Zadnji Marconijevi poskusi dokazujejo, da ni mej navzdol za valove. Dokazujejo pa tudi, da bo razen brezžične telefonije tudi televizija postala nekaj vsakdanjega. Vse težkoče, ki jih je dosedaj imela televizija namreč pri mikro-valovih odpadejo. Silne važnosti je pred vsem, da na mikro-valove zračna elektrika ne vpliva. Vse to pa, pravi naš poročevalec, daje le nejasno sliko ogromnega dela izumiteljevega. Po vsem tem moremo reči, da nas čaka nova doba brezžične telefonije.

Quilibet. Vaša „resnična zgodba“ je kar dobra in jo priobčim. Druga ilustracija se mi ne zdi radi one dvignjene roke prav posrečena, ker je preveč grozeča gesta, kar ni v skladu s tekstom. Omilite in pošljite mi novo. Tudi potopis je tak, da sem ga z zanimanjem prebral, čeprav ne doseza „Belih vrtin“, ob katerih sem prepričan, da se boste še oglasili in da napišete še mnogo lepega!

Z. Z. V pesmi „Tebi“, ki ste jo posvetili materi, je toplo čustvo, a oblikovno je še šibka, čeprav se v drugi „Domov“ postavlja celo s sonetom, ki je metrično sicer pravilen, a pokaže toliko bolj, kake težave Vam delajo rime. In snov in dikcija! Saj vendar že berete Prešerna in bi morali vedeti, da tak kovaški izdelek kljub verzom ni pesem. Iste napake kaže tudi „Sam“, v kateri res iskreno podajate svoje življenje, a vendar ne zgrabi, ker je preveč razvlečene prozaičnosti. Proza je boljša. Iz dnevnika ste poslali „Bila sta dva psa“, kar je dobro pisano, a po svojem motivu staro in tako podano, da ne more vzbuditi onega efekta, katerega ste hoteli doseči. „Oblački“ so izmed vsega najboljši.

M. V. Vaše upanje se ni uresničilo. „Sestra Filomena“ je mnogo slabša, kakor so bile Vaše prejšnje črtice. Srednje dober oris je, poročilo o ekskurziji v bolnico, ne pa „čr-

tica“. Pričakujem kaj boljšega! Zadnji trenotek sem utegnil pregledati novo pošiljko „Pri nas“. Tudi ta je šibka.

Milko M. Dosti verzov — pesmi ni. Tu in tam lepo nastavite in tudi lepo zazveni, a potem se zmedete. Več koncentracije in več avtokritike, pa bo dobro!

Veteran. Če bi sodil po psevdonimu, bi rekel, da pustite pesmi, a ker pesem izdaja začetnika, bo s časom morda le kaj! Le oglasite se še s tovarišema! Čudno se mi zdi, da je iz Vaše srede tako malo prispevkov, ko vem, da se lepo in pridno dejstvu-jete v zavodnih listih!

Kajžarski. Kakor želite!

K. L. Pišete lepo, a je vse sama sentimentalnost. Ni za list!

T. Ravninski. Pesmi še niso godne, a kažejo, da se boste sčasoma razvili. Vseh pet pesmi priča o pravem razpoloženju, samo poetiko si še oglejte in berite zbirke izza moderne, kar Vam ne bo škodilo!

G. E. Pesmi sta dobri, a pričakujem še boljših!

J. P. Nekaj porabim. Pošljite še kaj! Glede Vaše obljube bi rad, da bi se osebno zglasili, da bi se dogovorila in uredila tako, da bi lahko računal z dejstvom!

Naročnikom! Pol leta je že za nami, glejte, da boste pravočasno poravnali naročnino!

ZANKE IN UGANKE

POSETNIČA.

(Ocnus.)

Teo I. Hradnik

POSETNIČA.

(Ocnus.)

Dr. Janez I. Tihnavis

Zemun

ŠALJIVO VPRAŠANJE.

(Ocnus.)

Katere kokoši so pametnejše: črne ali bele; zakaj?

PREGOVOR V ZLOGOVNICI.

(J. Pavlin.)

Skoplje, Ljubljana, Brod, Ljutomer, Sisak, Radovljica, Georgetown, Valparaiso, Maribor.

REŠITEV ZANK IN UGANK

1. **Besedna uganka:** Ljubav nobena ni tako globoka, kot mati ljubi svojega otroka. 2. **Posetnica:** Misijonar. 3. **Zlogovnica:** Stara navada železna srajca. 4. **Koliko je:** Mesto številik vstavi črke iz abecede; negativne štej od zadaj naprej, pozitivne pa od spredaj nazaj; beri nazaj; Srednja pot, najboljša pot! 5. **Znamenje:** 1. L; 2. Jajce; 3. kub; 4. Arabija; 5. cerkovnik; 6. Eda; 7. Dubrovnik; 8. ima; 9. Kranj; 10. ako; 11. kladivo; 12. vojskovodja; 13. berač; 14. Beograd; 15. poštarica; 16. Maribor; 17. komar; 18. romanca: Ljubo doma, kdor ga ima. 6. **Črkovnica:** Beseda ni konj.

Rešila sta Jug Franjo, Studenci pri Mariboru in Pleško Franc, tretješolec, Št. Vid nad Ljubljano, ki je opozoril tudi na tiskovno napako v črkovnici. Zato prosim ugankarje, naj pišejo razločno, ker hieroglifov urednik ne zna brati in jih ne more kontrolirati. V tiskarni pa tudi niso vsevedni!

NOVA ZALOŽBA

V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 19.

Šolske potrebščine

za vse šole, učila, zvezki, barve, risalno in teh. orodje, nalivna peresa

Knjige:

šolske, leposlovne in znanstvene. Tuja, zlasti mladinska literatura v vseh jezikih. — Cankarjevi in Finžgarjevi zbrani spisi.

PO ZELO NIZKI
CENI

odlični prevodi iz klasične literature: Sophokles-Sovre: Kralj Oidipus, Euripedes-Sovre: Bratski spor, Shakespeare-Zupančič: Julij Cezar, Beneški trgovec. — V naši založbi je izšla dr. Jak. Kelemina: Literarna veda.

Pred nakupom

domačih ali inozemskih knjig, revij, muzikalij itd. obrnite se na

Jugoslovansko knjigarno

r. z. z. o. z.

Ljubljana

Pred škofijo

Ima stalno bogat sortiment slovenskih in tujejezičnih leposlovnih ter znanstvenih knjig ● zbirko žepnih slovarjev in učbenikov ● šolske knjige ● **Naročniki** knjižnih zbirk (leposlovne — ljudske knjižnice ● zbirke domačih pisateljev in Kosmosa) uživajo pri nakupu knjig domače zaloge ● **25% popust** (izvzemši šolskih)

Zahtevajte brezplačno cenike lastne založbe in knjižnih zbirk

DOM. ČEBIN

PREMOG - DRVA - KOKS

TELEFON
23 - 56

LJUBLJANA
VOLFOVA ULICA 1

